

Причини терористичних актів та їх наслідки для світового співтовариства

Терористи використовують насильство, щоб привернути увагу до справи, вселити страх і забезпечити виконання вимог. Скарги терористів на такі проблеми, як переслідування, гноблення, бідність, дискримінація, відсутність прав людини та життя в умовах військової окупації, часто призводять до насильства. Становище цих груп ґрунтується на етнічних, націоналістичних та ідеологічних переконаннях світського чи релігійного характеру. Їхні насильницькі дії є засобом змінити їхню ситуацію та статус-кво. Їхня мета – отримати владу. Ці причини базуються на п'яти факторах: опір колоніальному правлінню, етнічне розділення, внутрішні політичні фактори, підтримка зовнішніх факторів та ідеологічні переконання.

В Оксфордському словнику тероризм визначається як «незаконне застосування насильства та залякування, особливо проти цивільних осіб, у переслідуванні політичних цілей». Можна зазначити, що це визначення є неконкретним і суб'єктивним [1]. Питання суб'єктивності в цьому випадку означає, що не існує міжнародно визнаного правового визначення тероризму. Незважаючи на значні дискусії, формування ООН всеосяжної конвенції проти міжнародного тероризму завжди заважало через відсутність консенсусу щодо визначення [2]. Ключова проблема полягає в тому, що тероризм важко відрізнити від інших форм політичного насильства та насильницьких злочинів, таких як державний збройний конфлікт, недержавний конфлікт, одностороннє насильство, злочини на ґрунті ненависті та вбивства. Межі між цими різними формами насильства часто розмиті. Можемо розглянути стандартні критерії того, що є тероризмом, а також те, як його можна відрізнити від інших форм насильства. Дану проблему розглядали та досліджували у своїх наукових роботах: Вільям Маккріндл, Роберт Папп, Міа Блум, Марта Кулешова, Рішард Фалковський та інші.

Початки тероризму датуються давніми часами, коли люди використовували насильство і тиск для досягнення своїх цілей. Однак, тероризм, як його розуміємо сьогодні, з'явився в кінці XVIII століття, коли виникли перші політичні організації, що використовували терористичні методи в боротьбі за свої права та інтереси.

Прикладами раннього тероризму є вбивства чиновників та монархів під час Французької революції, а також дії анархістських груп, які виконували вбивства та саботажі в Європі в кінці XIX – початку XX століть.

Згодом, з поширенням ідеологій, політичних рухів та конфліктів, тероризм став значно поширенішим і комплекснішим явищем. Сьогодні тероризм став одним з головних викликів для світової спільноти, а боротьба з ним є однією з основних задач багатьох країн і міжнародних організацій [3].

Тероризм є глобальною проблемою, яка становить загрозу для безпеки всього світу. Україна відчула цю загрозу на власному досвіді з моменту російської збройної агресії проти України, де російсько-підтримувані сепаратисти вчинили багато актів тероризму, таких як підриви мостів, вибухи на блокпостах та інші напади на мирне населення.

Назвати конкретні країни, де є найбільше тероризму, не є простим завданням, оскільки рівень терористичної активності може змінюватися залежно від різних факторів, таких як історія конфліктів, політична ситуація, національна і релігійна ідентичність, економічні умови тощо [4].

Організації, які здійснюють терористичні акти, спонукає ряд чинників, включаючи політичну, економічну, соціальну та релігійну незадоволеність. У цій науковій тезі розглянуто фактори, які спонукають організації до терористичних актів, а також наслідки цих актів для світового співтовариства.

1. Політичні чинники

Одним з головних факторів, який спонукає організації до терористичних актів, є політичні незадоволення. Організації можуть використовувати тероризм як засіб протесту проти уряду або політичної системи, яка не відповідає їхнім потребам та бажанням. Наприклад, терористична організація "Аль-Каїда" стверджувала, що головною метою їхніх терористичних актів є боротьба проти американського імперіалізму та встановлення мусульманської держави.

2. Економічні чинники

Економічні незадоволення також можуть бути фактором, який спонукає організації до терористичних актів. У багатьох країнах економічна нерівність і бідність можуть викликати обурення та недовіру до уряду. Організації можуть використовувати тероризм як засіб боротьби за кращі умови життя для своїх прихильників або для відстоювання своїх економічних інтересів. Наприклад, терористична організація "Боко Харам" в Нігерії веде боротьбу проти корупції в уряді та за кращі умови життя для населення північної частини країни.

3. Соціальні чинники

Соціальні незадоволення також можуть спонукати організації до терористичних актів. Наприклад, організації можуть використовувати тероризм як засіб боротьби за права індивідуальних груп або за відстоювання своїх соціальних інтересів. Організації можуть використовувати тероризм для відстоювання прав меншин, наприклад, терористична організація "Ісламська держава" проводила жорстокі дії проти християн та інших меншин у Сирії та Іраку.

4. Релігійні чинники

Релігійні розділи також можуть бути фактором, який спонукає організації до терористичних актів. Організації можуть використовувати тероризм як засіб боротьби за свої релігійні переконання або за відстоювання своїх релігійних інтересів. Наприклад, терористична організація "Талібан" в Афганістані веде боротьбу за встановлення ісламської держави в країні.

Більшість народів та спільнот не підтримує насильство та тероризм, але деякі організації можуть використовувати ці методи, щоб привернути увагу до

своїх проблем. Деякі лідери терористичних організацій виступали з публічними заявами, у яких вони пояснюють мету своїх дій та ідеологію, яка їх підтримує.

На даний момент, лідером Талібану є Хайбатуллах Ахунзада. Він неодноразово висловлювався щодо терористичних дій, проведених організацією, яку він очолює. Лідер твердо стоїть за своїми переконаннями та переконує, що Талібан використовує терористичні методи для захисту своєї країни та свого народу від "іноземної агресії". У своїх заявах він звинувачує західні держави та інші країни у тому, що вони згубили Афганістан, знищили його економіку та соціальну структуру, зробили з нього базу для злочинності та наркоторгівлі. Він також стверджує, що терористичні дії Талібану є необхідними для боротьби зі збройними формуваннями, які стоять на шляху досягнення мети повернення Талібану до влади в Афганістані.

Хайбатуллах Ахунзада закликає до діалогу та переговорів, але при цьому він дотримується жорсткої позиції щодо своїх вимог. Наприклад, він вимагає повного відведення міжнародних військ з Афганістану та зняття всіх санкцій, що були на Талібан, перед тим як згодитися на будь-які переговори. Отже, можна стверджувати, що Хайбатуллах Ахунзада відстоює терористичні дії Талібану як необхідний інструмент у боротьбі за владу в Афганістані та свої ідеологічні переконання.

Важливо зрозуміти, що ці ідеології та мети можуть бути спростовані та відхилитися багатьма людьми як недосяжні або неефективні, але для лідерів терористичних організацій вони є реальними та досяжними. Вони використовують терористичні акти як засіб досягнення своїх цілей та привернення уваги до своєї справи [5].

Проте, варто пам'ятати, що терористичні акти завдають шкоди невинним людям та можуть викликати серйозні наслідки, які мають вплив на безпеку та стабільність суспільства в цілому. Тому відповідальні організації та лідери повинні виявляти стриманість та діалог у вирішенні своїх проблем та конфліктів [6].

Наслідки терористичних актів можуть бути дуже серйозними для світового співтовариства. Вони можуть викликати жертви серед цивільного населення, руйнування майна та інфраструктури, призвести до економічної шкоди, спричинити паніку та страх серед громадян. Крім того, терористичні акти можуть викликати політичну нестабільність та міжнародні конфлікти. Вони можуть стати приводом для реакції держав та їх військових операцій, що часто призводить до додаткових страждань та жертв серед населення [7]. Також терористичні організації можуть викликати розколи та конфлікти в місцевих громадах, де вони діють, а також призводити до зменшення довіри до державних інституцій та правоохоронних органів [8].

У 1999 р. була прийнята Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму. Згідно зі ст. 8 Конвенції «кожна держава застосовує для цілей можливої конфіскації відповідно до принципів внутрішнього права заходи для того, щоб визначити, виявити, заблокувати або арештувати будь-які кошти, що використовуються або виділені з метою вчинення злочинів, які

входять у сферу дії Конвенції, а також кошти, отримані в результаті таких злочинів [9].

Кожна відповідна держава-учасниця може розглянути питання про укладення угод про розподіл з іншими державами на регулярній основі або у кожному конкретному випадку коштів, отриманих у результаті конфіскації, а також розглядає можливість створення механізмів, за допомогою яких кошти, отримані в результаті конфіскацій, використовувалися б для виплати компенсацій постраждалим від злочинів або членам їх сімей» [10].

У книзі кодів GTD зазначено: «тероризм та інші форми злочинності та політичного насильства, такі як повстанці, злочини на ґрунті ненависті та організована злочинність, часто перетинаються». Зважаючи на складність систематичного виключення таких випадків, ця база даних включає їх усюди, де вони відповідають основним критеріям, які формують визначення тероризму. Однак він також позначає випадки, коли кодери сумнівалися, чи можна краще охарактеризувати подію одним із цих «альтернативних позначень». Як приклад, атаки 11 вересня на Всесвітній торговий центр у Нью-Йорку включені як теракт та як епізод одностороннього насильства, оскільки злочинці були членами організованої групи Аль-Каїди, і це призвело до понад 25 смертей. Однак атаки в Норвегії 22 липня 2011 року, під час яких правий екстреміст убив або поранив понад 100 осіб, включені до GTD як терористичний напад, але відсутні в даних UCDP, оскільки нападник діяв самостійно, і не представляв уряд держави. Тому ми усвідомлюємо, що дані, які ми надаємо про тероризм, і дані про конфлікти можуть збігатися. Цей факт є ключовим моментом для розуміння визначення тероризму та того, що цей термін означає для людей. Багато терористичних нападів, які відбуваються сьогодні, є подіями, які багато людей сприйняли б як іншу форму насильства чи конфлікту. Насправді більшість тероризму відбувається в країнах із сильним внутрішнім конфліктом, тому що, зрештою, тероризм є іншою формою конфлікту [10].

Висновок. Отже, терористичні акти мають серйозні наслідки для світового співтовариства, тому боротьба з цим явищем є однією з найбільш важливих задач для держав, міжнародних організацій та громадянського суспільства.

Україна має кілька фондів, які займаються боротьбою з тероризмом та іншими формами екстремізму. Найбільш відомий з них: фонд боротьби з тероризмом та екстремізмом «Київський мир» - міжнародна неприбуткова організація, яка сприяє зміцненню миру та безпеки в Україні, а також зменшенню впливу терористичних та екстремістських організацій.

Список літератури

1. Terrorism - Our World in Data. URL: <https://ourworldindata.org/terrorism>
2. The Psychology Of Terrorism, audio interview summarizing Special Report: The Psychology of Terrorism URL: <https://www.ojp.gov/pdffiles1/nij/grants/208551.pdf>

3. Global Terrorism Index 2015. Institute for Economics and Peace. p. 33. Archived from the original on February 7, 2019. Retrieved July 19, 2016. URL: <https://www.economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2020/08/GTI-2019web.pdf>
4. Stevenson, Angus, ed. (2010). Oxford dictionary of English (3rd ed.). New York: Oxford University Press. URL: <https://www.worldcat.org/title/oxford-dictionary-of-english/oclc/700212397>
5. Halibozek, Edward P.; Jones, Andy; Kovacich, Gerald L. [The corporate security professional's handbook on terrorism](#) (illustrated ed.). Elsevier (Butterworth-Heinemann). 2008. pp. 4-5.
6. Широкова-Мурараш О. Г. Кіберзлочинність та кібертероризм як загроза інформаційній безпеці: міжнародно-правовий аспект. Інформація і право. 2011. № 1(1). С. 76-81
7. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>
8. The Relationship Between Social Media and Terrorism: A Systematic Literature Review. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12115-019-00390-1>
9. Terrorism and Civil War. URL: <https://www.jstor.org/stable/3189766>
10. Terrorism and Tourism: A Worldwide Perspective URL <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813001216>